

INFOBLAD DE PANDA

Panda's zie je elke dag. Overal kom je deze zwart-witte beren tegen. In speelgoedwinkels, op stickers, op handdoeken en koffiemokken. Maar naar echte reuzenpanda's moet je lang zoeken. Een paar dierentuinen in de wereld hebben ze in hun verzameling. In het wild krijg je een panda nauwelijks te zien. Ze zijn uiterst zeldzaam, schuw en wonen in dichtbegroeide bossen. We weten dan ook nog lang niet alles van de panda. In dit informatieblad kun je lezen wat wél bekend is. Bovendien kom je erachter wat het Wereld Natuur Fonds voor de reuzenpanda doet en hoe de panda ons symbool is geworden.

Groot en klein

De panda (*Ailuropoda melanoleuca*) wordt ook wel bamboebeer genoemd. Geen vreemde naam als je bedenkt dat hij in bamboebossen leeft en weinig anders eet dan deze planten. De officiële naam van de panda is reuzenpanda. Die naam klinkt wel vreemd. De panda is met een schouderhoogte van een sint-bernardshond niet echt klein, maar beslist geen reus. Dat is hij wel vergeleken met een naamgenoot: de kleine panda. Dit diertje is iets groter dan een wasbeer en wordt ook wel katbeer genoemd. Omdat dit roodbruine beestje eerder bekend was als 'de panda', kreeg het zwart-witte dier de naam reuzenpanda. Verderop in dit infoblad lees je meer over de kleine panda. Als we het verder over de panda hebben bedoelen we zoals de meeste mensen de reuzenpanda.

Kleine panda

De ontdekking

Je kunt het je moeilijk voorstellen, maar de reuzenpanda is in het westen nauwelijks 140 jaar bekend. De Franse missionaris Pater David kreeg in 1869 als eerste westerling een pandahuid onder ogen. Daarvoor had nog niemand buiten Azië van dit dier gehoord. In China, het enige land waar de panda nog voorkomt, was de panda natuurlijk al langer bekend. Maar het is altijd al een behoorlijk zeldzaam dier geweest. In de kunstwerken van het oude China kom je bijvoorbeeld allerlei dieren tegen, maar geen reuzenpanda's. Wandkleden en tekeningen staan vol met tijgers, kraanvogels, schildpadden, herten en andere dieren. Panda's verschijnen pas halverwege de twintigste eeuw in allerlei kunstwerken.

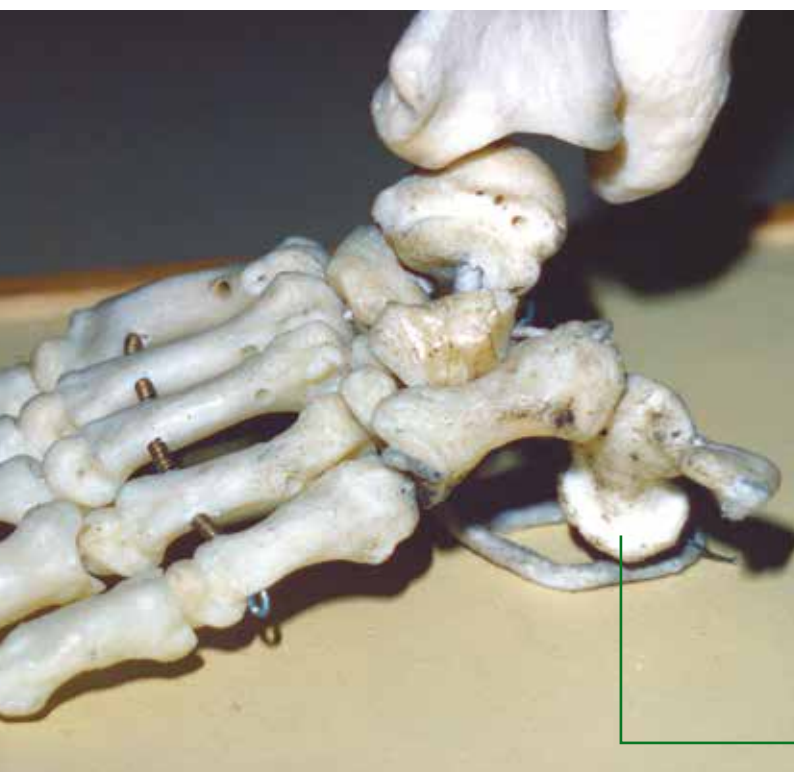
Sinds een jaar of vijftig is de reuzenpanda in China een geliefd model op schilderijen.

Beer of geen beer?

Pater David noemde de panda een beer. Inderdaad lijken panda's veel op beren. De kleine panda lijkt veel meer op een wasbeer, die geen lid van de berenfamilie is. Later bleek het toch niet zo duidelijk te zijn waar in het dierenrijk de panda thuishoort. Nu eens plaatsten de biologen de panda in de wasberenfamilie, dan weer maakten ze van de kleine panda en de reuzenpanda een eigen familie. Maar de laatste jaren zijn de meeste biologen er toch van overtuigd dat de reuzenpanda bij de berenfamilie hoort en de kleine panda bij de wasberen.

Neusberen horen net als de kleine panda tot de familie van de wasberen.

Opvallend dier

Het meest opvallend van de panda is zijn zwart-witte vacht. Anders dan bij een koe zit het zwart en het wit altijd op dezelfde plek. De kop is wit met grote zwarte vlekken rond de ogen, zwarte oren en een zwarte neus. Het lijf is wit met een zwarte band over de schouders die overgaat in de zwarte voorpoten. Ook de achterpoten zijn zwart. De vacht is erg dicht, waardoor de panda goed tegen de kou kan. Zelfs onder zijn voeten loopt de vacht nog grotendeels door. Dat is warm en geeft een beter houvast op gladde berghellingen. Heel speciaal zijn de voorpoten van de panda. Daaraan zit een extra 'vinger'. Zoals bij alle beren steken vijf vingers naar voren. De panda heeft daarbij een polsbotje met een uitsteeksel. Dit uitsteeksel gebruikt hij als een soort duim, waarmee hij een bamboestengel met één hand kan vasthouden.

Het polsbotje van de reuzenpanda heeft een uitsteeksel. Door die 'extra duim' lijkt het of hij zes vingers heeft.

De hoektanden van de panda zien er indrukwekkend uit, maar hij moet het vooral hebben van zijn stevige kiezen.

Een sterk gebit

De panda hoort officieel bij de roofdieren. Maar als je in zijn bek kijkt is dat niet goed te zien. De hoektanden hebben nog wel iets roofdierachtigs, maar de kiezen helemaal niet. Die zijn breed, plat en bobbelig in plaats van smal en puntig. Het gebit van de panda is niet gemaakt om vlees te knippen, maar om planten te vermalen. De panda heeft daarom ook enorm sterke kauwspieren. Aan zijn brede kop kan je dat zien.

Tijdens de maaltijd houdt de panda de bamboestengels vast met zijn voorpoten.

Tanden en ingewanden

Panda's hebben een sterk gebit. Dat hebben ze niet voor niets. Ze leven namelijk van taaie kost. Ze eten weinig anders dan bamboe: bamboebladeren, jonge bamboescheuten, maar ook bamboestengels. De ingewanden van de panda zijn minder goed berekend op het bamboe-dieet. Plantaardig materiaal is moeilijk te verteren, vooral als er veel hout in zit, zoals bij bamboe. De panda eet en poept dan ook heel veel. Hij is soms wel 14 uur per dag aan het eten en werkt dan minstens tien, maar soms wel zestig kilo bamboe naar binnen. De panda kan daarbij wel honderd drollen per dag produceren. En dat is handig voor onderzoekers, want die gebruiken die drollen om panda's te tellen. Aan een drol kunnen ze zelfs zien van welke panda hij is.

Panda-baby's

Reuzenpanda's krijgen elke twee tot drie jaar een jong. In de paartijd zijn een mannetje en een vrouwtje hooguit een dag of vier bij elkaar. Daarna gaan ze ieder weer hun eigen weg. Na een draagtijd van ongeveer vijf maanden wordt het jong geboren: kaal, blind en met een opvallend lange staart. Bij de geboorte weegt het jong niet meer dan een appel. De moeder zelf haalt makkelijk zestig kilo! Dankzij de moedermelk groeit het jong goed. Na tien dagen is het vier keer zo zwaar en is al een donzig vachtje te zien. Na twee maanden zijn de oogjes open. Dan is het jong zo zwaar als een pasgeboren mensenbaby. Met zes maanden weegt het inmiddels wollige bolletje ruim 12 kilo. Als het jong ongeveer een jaar oud is, gaat hij zijn eerste bamboe eten. Tot die tijd is hij volledig afhankelijk van zijn moeder. Na anderhalf jaar kan de jonge panda op zichzelf leven. Maar als zijn moeder niet opnieuw zwanger wordt, blijft hij soms wel ruim twee jaar bij haar. Vanaf een jaar of vier is een pandavrouwtje aan voortplanting toe. Bij mannetjes duurt dat vaak iets langer.

Bij de geboorte is een panda blind en bloot. Na een paar weken ziet hij er heel wat leuker uit.

Lang niet alle soorten bamboe zijn geschikt pandavoedsel.

Dichte bossen

Panda's houden van twee dingen: van bamboe en van rust. In de dichte bamboebossen in de bergen van Midden-China vinden ze dat allebei. Vroeger werd een groot deel van China door zulke bossen bedekt. De panda kwam toen in een veel groter gebied voor, zelfs nog in een deel van Birma en het noorden van Vietnam. Nu zijn er nog maar een paar bossen over waar de panda voorkomt. Bij elkaar een oppervlakte van 25.770 km²; meer dan de helft van Nederland.

Kieskeurig

Als je een foto van een bamboebos ziet, zou je denken dat een panda nooit zonder voedsel zit. Zo simpel is het niet. Er bestaan honderden verschillende soorten bamboe. De panda heeft een duidelijke voorkeur voor tien daarvan. Het liefst eet hij de delen waar veel voedingsstoffen in zitten en die niet te hard zijn, zoals jonge blaadjes en stengels of bamboescheuten. In vrijwel alle leefgebieden groeien op dit moment nog twee of meer soorten bamboe. Dat is belangrijk, omdat elke bamboesoort eens in de 30 tot 120 jaar afsterft. Panda's moeten dan makkelijk op een andere soort kunnen overgaan. Soms moeten ze daarvoor wel verhuizen naar een ander stuk bos. En dat wordt tegenwoordig steeds moeilijker.

Panda's maken zich niet drukker dan nodig is.

Reuzenpanda's zoeken elkaar alleen op om te paren.

Nieuw bos, vers bloed

Vroeger was verhuizen voor een panda geen probleem. Ook in de dalen groeide dicht woud waardoor de panda ongestoord naar een ander bergwoud kon trekken. Maar juist in deze gebieden is heel veel bos gekapt. Overal zijn akkers en dorpen. De reservaten waarin de panda leeft, liggen als losse eilandjes van elkaar gescheiden en het bos dat er nog tussen ligt wordt steeds meer bedreigd. Bijvoorbeeld door de bouw van wegen, mijnen en dammen. De panda's die buiten de reservaten leven krijgen zo steeds minder ruimte. Ook wordt het steeds moeilijker om van het ene bos naar het andere te trekken. En dat is wel nodig. Bijvoorbeeld om te paren met panda's die geen directe familie zijn, waardoor de kans op sterke jongen groter is. Of om voldoende voedsel te kunnen vinden.

Zelfs in pandareservaten wordt illegaal hout gekapt.

Vijanden

In de natuur heeft de panda weinig vijanden. Luipaarden en jakhalzen zouden een panda kunnen aanvallen, maar laten dat liever uit hun hoofd. Een panda heeft een krachtig stel kaken: gemaakt om bamboe te kraken, maar ook geschikt om een poot van een luipaard te verbrijzelen. Als het moet zal een panda-moeder haar jong fel verdedigen. Maar tegen mensen kan de panda zich moeilijker verweren. Nog steeds zijn er mensen die heel veel geld over hebben voor een panda-huid. Vaker komt het voor dat een panda per ongeluk wordt gevangen. Stropers zetten vallen in de bossen waar de panda leeft. Daarmee willen ze bijvoorbeeld herten of kraagberen vangen. Maar ook andere dieren kunnen in zo'n val terechtkomen, waaronder de panda.

Beschermde gebieden

In 1963 heeft de Chinese regering speciaal voor de reuzenpanda reservaten ingesteld. Begin jaren zestig van de vorige eeuw stelde China de eerste vier pandareservaten in. Ook werd in die tijd de jacht op panda's verboden. Tussen 1970 en 1980 werd het aantal reservaten uitgebreid naar 13. Met hulp van het Wereld Natuur Fonds was dit aantal in 2015 gegroeid tot 67. Deze natuurgebieden moeten goed worden bewaakt.

Daarom worden er parkwachters opgeleid die erop moeten letten dat er geen stropers aan het werk zijn. Ook moeten zij ervoor zorgen dat mensen geen bomen in de reservaten kappen voor het hout of om nieuwe akkers aan te leggen.

Rust, veiligheid en ruimte

Het Wereld Natuur Fonds werd in 1980 als eerste buitenlandse natuurbeschermingsorganisatie actief in China. Sindsdien is samen met de Chinese overheid veel onderzoek gedaan. Ook is er een plan opgesteld voor de bescherming van wilde panda's. In 1998 werd bovendien een houtkapverbod ingesteld in en rond de pandareservaten om verdere afname van de bamboebossen te voorkomen. Maar dat is niet voldoende. De reservaten moeten goed worden beheerd en daarvoor zijn getrainde mensen nodig. Het Wereld Natuur Fonds helpt mensen op te leiden. Ook wordt met de lokale bevolking en bedrijven gezocht naar pandavriendelijke manieren om de inkomsten van de houtkap te vervangen. Zoals bijvoorbeeld herstel van de bossen en verantwoord toerisme. Het Wereld Natuur Fonds geeft ook ondersteuning bij pandatellingen en werkt aan verbindingswegen tussen de reservaten. Geen wegen van asfalt, maar grote stroken bos. Zodat de panda's in de toekomst de rust en de ruimte hebben om elkaar te vinden.

WAAROM ZWART WIT?

Het lijkt alsof de panda erg opvalt met zijn zwart-witte vacht. In de natuur is dat vaak niet gunstig. Dieren die te vrezen hebben van roofdieren blijven liever ongezien. Ook roofdieren zelf hebben meestal een onopvallende kleur. Met een schutkleur kunnen ze beter een prooi besluipen. Panda's hoeven geen prooi te besluipen, maar ze hebben ook niet veel te vrezen van andere dieren. We weten daarom niet precies waarom de vacht van de panda zwart-wit is. Sommige wetenschappers denken dat ze zo extra opvallen en belagers waarschuwen dat ze gevaarlijk zijn. Dat doet een stinkdier bijvoorbeeld ook met zijn zwart-witte vacht. Andere wetenschappers denken dat de zwart-witte vacht van de panda goed herkenbaar maakt voor soortgenoten. In elk geval is het niet waarschijnlijk dat ze hun kleur hebben om elkaar te verjagen. Panda's ruiken elkaar namelijk veel eerder dan dat ze elkaar zien.

Weet wie je beschermt

Je kunt dieren pas goed beschermen als je meer van ze weet: waar ze leven, hoe ze zich voortplanten, hoeveel het er zijn. Daarom wordt er ook onderzoek gedaan naar de panda. Dat heeft ons tot op heden veel geleerd. Bijvoorbeeld dat panda's zich prima voortplanten in het wild zolang ze maar niet te veel in geïsoleerde stukken bos komen te zitten. Maar ook dat panda-moeders heel goed voor hun jongen zorgen. Ze laten hun jong wel eens dagen alleen achter om zelf te gaan eten. Vroeger dacht men dat de moeders hun kind in de steek lieten. Het pandajong werd dan 'gered' door mensen en ondergebracht in een fokcentrum of dierentuin. Onderzoek heeft laten zien dat dit helemaal niet nodig is. De panda-moeder gaat onder normale omstandigheden altijd weer terug naar haar jong. Naast onderzoek naar het gedrag van de panda wordt ook gekeken hoeveel er nog zijn. In zijn moeilijk begaanbare en dichtbegroeide leefgebied valt dat niet altijd mee. Zo duurt het soms wel 3 jaar om alle panda's te tellen. Volgens de meest recente

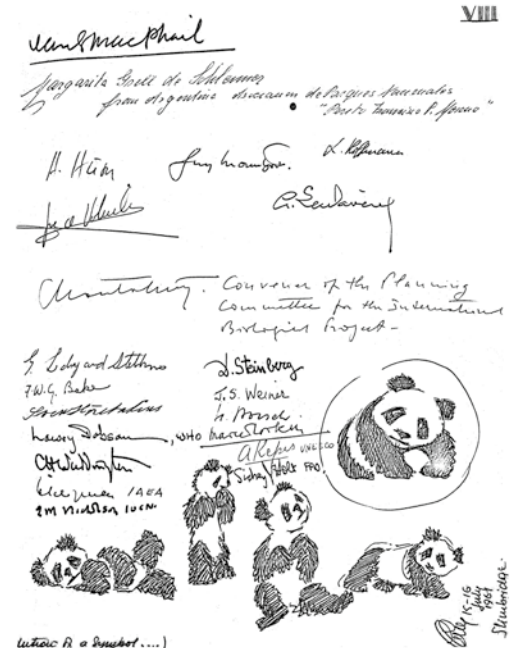
telling (periode 2011 tot 2014) zijn er 1864 exemplaren. Overigens betekent dat wel een stijging ten opzichte van de telling aan het begin van dit millennium, toen het aantal op 1600 werd geschat. Voor bescherming is het goed te weten hoeveel er zijn. En vooral: waar ze leven.

Levend symbool

De panda blijft voorlopig nog in gevaar. Als we willen dat er naast al die miljoenen panda's van pluche ook reuzenpanda's van vlees en bloed blijven bestaan, mogen we niet stil blijven zitten. Dat doet het Wereld Natuur Fonds dan ook niet. Door het leefgebied van de panda te beschermen worden bovendien andere bedreigde diersoorten gered, overal op de wereld. Want behalve een bedreigde diersoort is de panda ook het symbool van het Wereld Natuur Fonds. En dat symbool moet levend blijven.

EEN WERELDBEROEMD SYMBOOL

In 1961 werd het Wereld Natuur Fonds opgericht. Een van de oprichters was onderzoeker, pandaliefhebber en tekenaar Sir Peter Scott. Hij maakte tijdens de oprichtingsvergadering een paar tekeningetjes van zijn lievelingsdier. Hieruit kwam het beeldmerk van het Wereld Natuur Fonds voort. De reuzenpanda is namelijk een mooi symbool voor de bedreiging en bescherming van de natuur. Bovendien ziet de panda er leuk uit en is hij zwart-wit: erg handig bij drukwerk. Sinds zijn oprichting heeft het Wereld Natuur Fonds al veel voor de natuur gedaan. Ook voor de reuzenpanda, zoals hulp bij het herstellen van leefgebieden die door houtkap zijn aangetast, het helpen opzetten van reservaten, het steunen van onderzoek en het trainen en ondersteunen van parkwachters.

De eerste schetsen. Eén daarvan werd het inmiddels wereldberoemde logo.

REUZENPANDA FEITEN

- Lengte (kop-kont): 120 tot 180 cm
- Staart: 10 tot 20 cm
- Gewicht: 60 tot 110 kilo
- Geboortegewicht ± 100 gram
- Maximum leeftijd (wild): 20 jaar
- Maximum leeftijd (in gevangenschap): 37 jaar
- Draagtijd: 83 tot 184 dagen (gem. 5 maanden)
- Aantal in het wild: ± 1864

REUZENPANDA TEN VOETEN UIT

wangen

Brede ronde kop door de enorme kauwspieren. Nodig om uren achter elkaar harde bamboestengels te vermalen.

oog

Door de grote zwarte vlekken lijken de ogen veel groter dan ze zijn. De reuzenpanda ziet niet zo best.

neus

Panda's kunnen erg goed ruiken.

gebit

Stevige, brede kiezen. Beslist geen gebit zoals andere roofdieren hebben. De reuzenpanda leeft dan ook van taaie kost.

voetzool

Onder de zolen loopt de vacht door. Dat is lekker warm en voorkomt uitglijden.

voorpoot

Met merkwaardige extra vinger. Dit uitgroeijsel van een polsbotje werkt als duim waardoor de panda met één poot een tak of bamboestengel kan vasthouden.

vacht

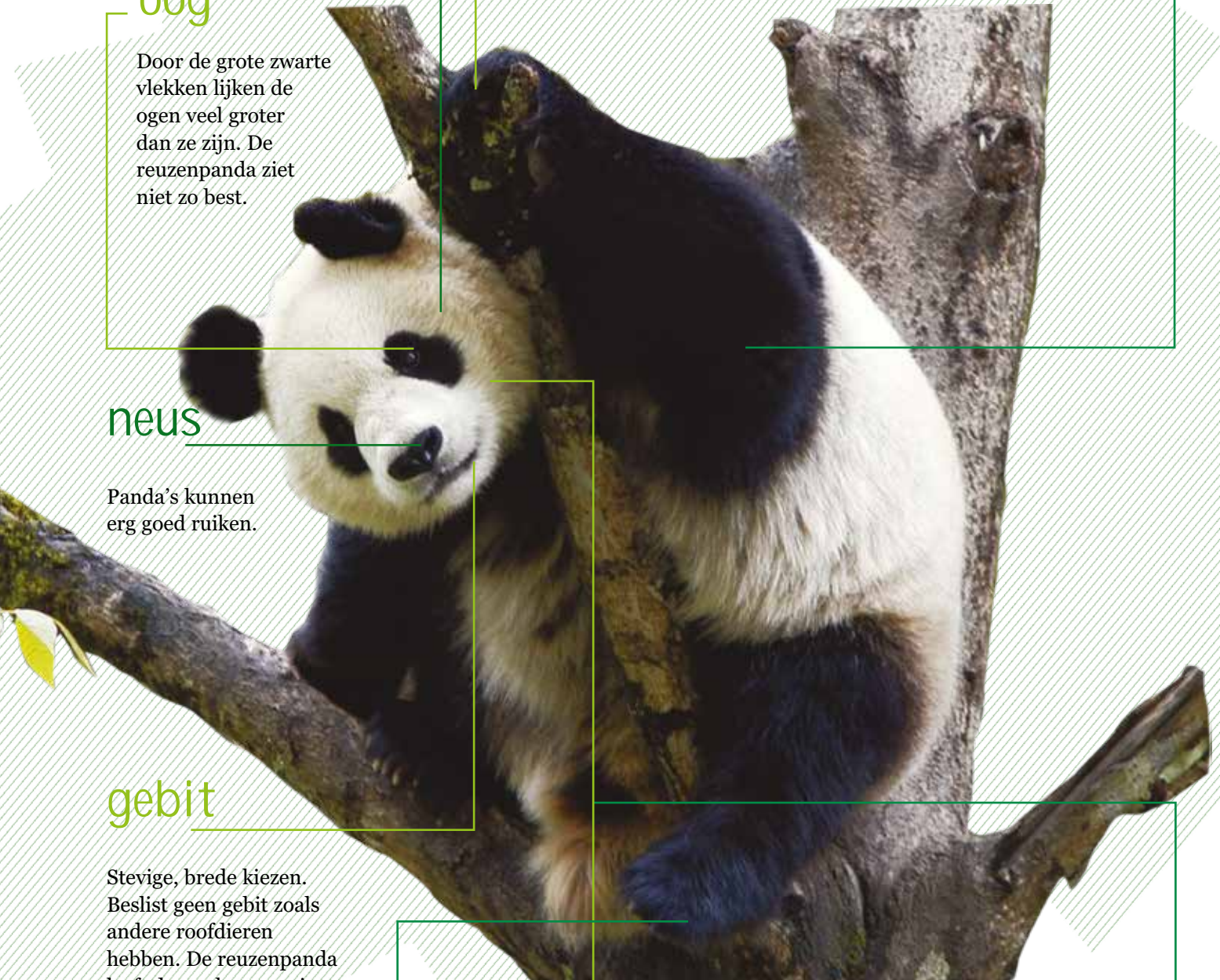
In het leefgebied van de panda kan het 's winters bitter koud zijn. Met zijn dikke vacht kan hij daar goed tegen.

patroon

De vacht van de reuzenpanda heeft een kenmerkend patroon van zwart en wit. Dat van zijn kop kent iedereen. Een handig trucje om het patroon van de panda te onthouden is de 'luiër': afgezien van zijn grotendeels witte kop is de panda helemaal zwart met een witte luiër om.

staart

De korte staart valt nauwelijks op in de dicht-behaarde vacht.

KLEINE PANDA TEN VOETEN UIT

vacht, buik

Zwart aan de buikzijde. De meeste andere dieren hebben een lichtgekleurde buik.

vacht, rug

Erg dichte vacht. Aan de rug roodbruin. De kleine panda wordt daarom ook wel rode panda genoemd.

GEBIT

Platte, brede maalkiezen. Geschikt voor het fijnmalen van bamboe en andere plantaardige kost.

poot

Volledig behaarde zolen: voor goede grip tijdens het klauteren.

staart

Lange pluimstaart. Voor evenwicht bij het klimmen. Gebruikt hem als neuswarmer tijdens het slapen.

snor

Zijn snorharen werken 's nachts als voelsprietten.

KLEINE PANDA FEITEN

Lengte (kop-kont): 50 tot 64 cm

Staart: 28-50 cm

Gewicht: 3 tot 6 kilo

Maximum leeftijd (wild): 11 jaar

Maximum leeftijd (in gevangenschap): 14 jaar

Draagtijd: 4 tot 5 maanden

De kleine panda

Een kleine panda is geen reuzenpanda die klein is, het is een heel andere diersoort. Volgens de laatste opvattingen is de kleine panda zelfs nauwelijks verwant aan de reuzenpanda. De reuzenpanda wordt ingedeeld bij de beren, de kleine panda bij de wasberen. Met zijn gestreepte pluimstaart lijkt de kleine panda ook wel op een wasbeer. Net als de reuzenpanda leeft de kleine panda vooral van bamboe, al zal hij vaker dan zijn zwart-witte achterneef wat anders eten als dat zo uitkomt. De kleine panda is minder zeldzaam dan de reuzenpanda. Hij komt ook in het gebied voor waar de reuzenpanda leeft, maar zijn leefgebied strekt zich uit tot in Nepal.

HUPIE, DE MASCOTTE VAN DE WNF-RANGERS

‘Hoi, ik ben Hupie! Ik ben een kleine panda en de mascotte van de leukste wilde-dierenclub van de wereld: de WNF-Rangers. Hou jij van wilde dieren? En vind je het leuk om actie te voeren? Dan kun je een echte WNF-Ranger worden! WNF-Rangers komen op voor bedreigde dieren. Als WNF-Ranger krijg je 10 keer per jaar Ranger Report, het beestachtige clubblad, boordevol leuke verhalen over wilde dieren, nieuws over acties, puzzels, strips en clubinfo. Bovendien krijg je een eigen paspoort met korting bij vele dierenparken, natuurmusea en attractieparken. Dat wil jij toch ook? Meer weten? Bel dan 0800-1962 (gratis) of kijk op www.wnfrangers.nl

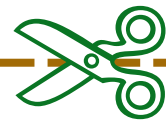
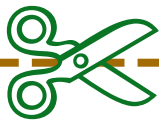

Uitgave:	Wereld Natuur Fonds
Tekst en samenstelling:	Geert-Jan Roebers
Productie en eindredactie:	Wereld Natuur Fonds
Vormgeving:	Graphic Leusden
Fotografie:	WWF-Canon: Martin Harvey, Peter F.R. Jackson, Susan A. Mainka, Claire Doole, Bernard de Wetter, Michel Gunther, Stuart Chapman, Frits Pölking, John MacKinnon, Martin Beaulieu, WWF Intl.

Wereld Natuur Fonds
Dribergseweg 10
3708 JB Zeist
Postbus 7
3700 AA Zeist

Als WNF-Ranger krijg je 6 keer per jaar het magazine Ranger Report, een leuk welkomstcadeau en gratis toegang (of korting) bij de leukste dierentuinen en attractieparken. Meer weten? www.wnfrangers.nl

Servicelijn:
0800 - 1962 (gratis)
info@wnf.nl
www.wnf.nl

Reuzenpanda

Kleine panda

Reuzenpanda met bamboe

Reuzenpanda

De reuzenpanda kan goed klimmen

De panda is het symbool voor de natuurbescherming geworden.